

УДК 7.05:655(477):39(043.2)

Грищенко Анастасія Сергіївна, студентка кафедри дизайну

Карпов Віктор Васильович, доктор історичних наук, завідувач кафедри дизайну факультету образотворчого мистецтва і дизайну

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Київ, Україна

АКТУАЛІЗАЦІЯ НАРОДНИХ МОТИВІВ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ПОЛІГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ

Анотація. У роботі досліджено розвиток використання народних мотивів в сучасному українському поліграфічному дизайні її популяризація та актуальність серед населення. Проаналізовано підходи дизайнерів до інтерпретації культурної спадщини у сучасному дизайні. Обґрунтовано їх значення у формуванні національної ідентичності через візуальні комунікації.

Ключові слова: український дизайн, поліграфія, національна ідентичність, етнودизайн, сучасний дизайн, графічний дизайн.

Вступ. На сьогодні дизайн в Україні переживає сильне відродження інтересу до традиційних та етнічних елементів, а дизайнери використовують народні візерунки та символи, щоб виразити свої культурні корені та національну ідентичність. Особливо це стало відчутно початку повномасштабного вторгнення в лютому 2022 року. Українці продемонстрували значне зростання гордості та цікавості до своїх культурних традицій.

Таке пробудження зацікавленості можна спостерігати в різних творчих сферах, наприклад як кіно, літературу, музику, моду та дизайн. Саме графічний дизайн, завдяки своїй здатності надавати можливість експериментувати, може слугувати мостом для поєднання традиційної спадщини та сучасних інновацій, дозволяючи дизайнерам передавати цінності та ідентичність за допомогою візуальної мови. Поліграфічна продукція це те, що кожен бачить щоденно будь-де, від книг вдома до рекламних флаєрів на вулицях. Одним із основних завдань, які має виконувати друкована реклама це враховувати психологію цільової аудиторії [1]. Зараз же, через опір та супротив усьому загарбницькому, жителі України прагнуть до всього більш українського. Тому так важливо в таку продукцію масового споживання активно впроваджувати народні мотиви.

Матеріали та методи. Об'єктом дослідження є сучасний український поліграфічний дизайн як частина візуальної культури. Предметом дослідження виступає використання народних мотивів у візуальному оформленні поліграфічної продукції, а саме форми, символіка, кольорова система та способи художнього переосмислення. Було проаналізовано сучасні приклади української друкованої продукції: книги, плакати, упаковка, листівки та рекламні матеріали, які успішно поєднують народні орнаменти з сучасними техніками дизайну та естетикою. Також важливим методом дослідження слугували існуючі різного виду статті за останні роки, які загалом мають спільну думку з питання відродження національної ідентичності.

Результати. Дослідження показують, що традиційні народні елементи активно інтегруються в сучасний український дизайн завдяки творчому переосмисленню та сучасним художнім підходам. У графічному дизайні етнічна стилізація стала основним трендом, де народні символи надихають на створення нових візуальних комунікацій. Дизайнери часто використовують орнаментальні візерунки, мотиви писанок, шрифти, натхненні старослов'янською писемністю, та кольорові палітри, засновані на традиційних поєднаннях [2].

Українські дизайнери зараз активно досліджують стародавні візерунки вишивки, традиційні колірні схеми та історичні символи, переосмислюючи їх у сучасному контексті [3]. Ця тенденція відображає ширший рух культурного опору та самовизначення, де відновлення та вшанування української ідентичності стало як творчим вибором, так і політичною заявою. Поєднання народного натхнення з сучасними принципами дизайну призвело до створення унікальних продуктів, брендингу та візуальних комунікацій, які є виразно українськими, але привабливими для всього світу [3]. Цей, як можна сказати, ренесанс дизайну є не просто поглядом у минуле, а є створенням міцного культурного фундаменту для майбутнього України, де культурна спадщина залишається живою та актуальною.

Результати дослідження показують, що народні мотиви в сучасному українському дизайні еволюціонували від простої декорації до потужних інструментів вираження ідентичності, передачі цінностей та підтвердження культурної приналежності. Поєднуючи традиції з інноваціями, українські дизайнери розвивають унікальний саме український сучасний стиль, в якому історична спадщина та сучасна творчість співпрацюють один з одним як рівноправні партнери у творчому процесі [2]. Це

поєднання відображає широкий культурний рух відновлення та переосмислення української ідентичності для сьогодення та майбутнього.

Висновки. У результаті, актуалізація народних мотивів у сучасному українському поліграфічному дизайні є складним і багатогранним процесом, що поєднує історичну пам'ять, естетичні традиції та інноваційні дизайнерські рішення. Дизайн поліграфічної продукції з використанням традиційних елементів відображає культурне відродження, що відбувається зараз в країні і разом сприяє передачі культурних цінностей та зміцненню позицій України на міжнародній арені.

Список використаних джерел:

1. Дяків М. Графічний дизайн поліграфічної рекламної продукції в ЗМІ. Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки: матеріали II Всеукраїнського науково-практичного симпозіуму (м. Івано-Франківськ, 20-21 квітня 2018 року). Івано-Франківськ, 2018. С. 315–322.
2. Мосендз О., Касьяненко К., Красильникова І. Роль національних мотивів у сучасному українському дизайні та їхній вплив на глобальні тренди. Український мистецтвознавчий дискурс. 2024. вип. 6. С. 97–108.
3. Писаренко К., Михайлюк О. Графічний дизайн як інструмент збереження української культурної спадщини. Конференція організована за підтримки Сілезької академії (м. Катовіце, Польща) у партнерстві з факультетом декоративно-прикладного мистецтва Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука. 2025. С. 246–248.